

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Obdo/75/2017
Identifikačné číslo spisu: 1514202636
Dátum vydania rozhodnutia: 27.04.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Prieceľová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:1514202636.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: BENCONT INVESTMENTS, s. r. o., so sídlom Vajnorská 100/A, Bratislava, IČO: 36 432 105, právne zast. JUDr. Jozef Boledovič, advokát so sídlom Úzka 578/4, Rovinka, proti žalovanému: OTP Banka Slovensko, a. s., so sídlom Štúrova 5, Bratislava, IČO: 31 318 916, o zaplatenie 2 390,35 eur s príslušenstvom zo zmenky, vedenej na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 1CbZm/321/2014, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 31. mája 2017, č. k. 3CoZm/28/2017-242, takto

rozhodol:

I. Dovolanie o d m i e t a .

II. Žalobca m á voči žalovanému n á r o k na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava V (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 28. júna 2016, č. k. 1CbZm/321/2014-182 ponechal zmenkový platobný rozkaz z 19. mája 2014, č. k. 1Zm/69/2014-19 v platnosti a žalovaného zaviazal zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania vo výške 394,51 eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku k rukám právneho zástupcu žalobcu.

2. Z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie vyplýva, že súdu bol 4. februára 2014 doručený návrh na vydanie zmenkového platobného rozkazu, ktorým by súd žalovaného zaviazal na zaplatenie zmenkovej sumy vo výške 2 390,35 eur s úrokom 6% ročne zo sumy 2 390,35 eur od 9. augusta 2013 do zaplatenia, zmenkovej odmeny 7,97 eur a náhrady trov konania v celkovej výške 405,80 eur. Vo svojom návrhu žalobca uviedol, že na základe zmluvy o úvere poskytol žalovaný ako veriteľ dlžníkovi U. T., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom č. d. XX, Z., úver, ktorý bol zabezpečený vlastnou bianko zmenkou vystavenou dlžníkom ako zmenkovým dlžníkom v prospech žalovaného ako pôvodného zmenkového veriteľa, v ktorej nebol vyplnený údaj o výške zmenkovej sumy a dátume splatnosti zmenky. Zmenkový dlžník udelil v dohode o vyplňovacom práve k zmenke zmenkovému veriteľovi právo na doplnenie týchto chýbajúcich údajov. Žalovaný pohľadávku z úveru postúpil spolu s indosovaním zmenky na spoločnosť LICITOR factoring, s. r. o., ktorá následne opätovne postúpila pohľadávku z úveru zmluvou o postúpení pohľadávky z 18. decembra 2008 spolu s indosovaním

zmenky na terajšieho žalobcu. Žalobca ako zmenkový veriteľ vyplnil chýbajúce údaje zmenky (deň výkonu práva a dlžná suma) a následne vyzval zmenkového dlžníka, aby sa v deň výkonu práva dostavil na miesto platenia uvedené na zmenke za účelom zaplatenia sumy a keďže tak dlžník neurobil, žalobca zaslal svojmu predchádzajúcemu indosantovi upovedomenie indosanta o nezaplatení zmenkovej sumy a dlžníkovi ako vystaviteľovi zmenky správu pre vystaviteľa o nezaplatení zmenkovej sumy.

3. Súd prvej inštancie vydal zmenkový platobný rozkaz dňa 19. mája 2014, č. k. 1Zm/69/2014-19, ktorým bol žalovaný zaviazaný do troch dní od doručenia zmenkového platobného rozkazu zaplatiť žalobcovi zmenkovú sumu 2 390,35 eur so 6% ročným úrokom z omeškania zo sumy 2 390,35 eur od 9. augusta 2013 do zaplatenia, zmenkovú odmenu 7,97 eur a náhradu trov konania spolu vo výške 405,80 eur alebo v tej istej lehote podať na súde námietky. Žalovaný v zákonnej lehote podal proti zmenkovému platobnému rozkazu námietky, v ktorých namietal primárne neexistenciu kauzálneho vzťahu zabezpečeného zmenkou medzi žalobcom a žalovaným, vedomé konanie žalobcu na škodu žalovaného pri nadobúdaní zmenky a ďalej aj nedostatočnú identifikáciu zmenky v dohode o vyplňovacom práve zapríčiňujúcej neplatnosť takejto dohody, neudelenie vyplňovacieho práva žalobcovi žalovaným, ale len zmenkovým dlžníkom, námietku premlčania práva vyplniť blankozmenku ako aj práva na zaplatenie zmenky, nepreukázanie výšky zmenkovej sumy podľa dohody o vyplňovacom práve žalobcom a zároveň aj zmeškanie lehoty na predloženie zmenky.

4. Vo vzťahu k námietkam žalovaného súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že žalovaný bol priamym účastníkom dohody o vyplňovacom práve, preto aj keď on sám oprávnenie neudelil, musel pri indosovaní zmenky počítať s možnosťou, že neúplná listina bude doplnená spôsobom, ktorý sám s vystaviteľom blankozmenky dohodol. Formulár dohody o vyplňovacom práve k zmenke bol koncipovaný žalovaným, ktorý takúto dohodu v tom čase považoval za dostatočne určitú, preto jeho argument o neplatnosti dohody o vyplňovacom práve pre nedostatočnú identifikáciu blankozmenky neobstojí. Rovnako ani súd nemal pochybnosti o tom, vo vzťahu ku ktorej blankozmenke bol zmenkový veriteľ oprávnený doplniť dátum splatnosti a zmenkovú sumu. Keďže právo vyplniť blankozmenku nie je majetkovým právom, ale prejavom výkonu vlastníckeho práva a trvá dokým je listina blankozmenkou a nároky zo zmenky s doložkou „bez trov“ sa podľa čl. I § 70 ods. 2 zákona č. 191/1950 Zb. zákon zmenkový a šekový v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon zmenkový a šekový“), proti indosantovi premlčujú v jednom roku odo dňa splatnosti zmenky, vyhodnotil súd aj námietky premlčania vznesené žalovaným ako nedôvodné. Neobstála ani námietka žalovaného, že žalobca žiadnym spôsobom nepreukázal a nedoložil výšku zmenkovej sumy ním doplnenej do blankozmenky podľa dohody o vyplňovacom práve, keď takúto námietku nie je možné posudzovať podľa čl. I § 10 zákona zmenkového a šekového, keďže nespočíva v tvrdení o nedodržaní dojednania o vyplnení blankozmenky, ale v tom, že žalobca jej dodržanie nepreukázal. Žalovaný tiež namietal stratu zmenkových práv žalobcu voči nemu z dôvodu nepreukázania predloženia zmenky na platenie, súd prvej inštancie mal však za preukázané, že žalobca skutočne v zákonom určenej lehote zmenku na platenie v mieste platenia predložil a priamy dlžník zmenku nezaplatil. Od žalobcu, ktorému zákon zmenkový a šekový určuje na prezentáciu zmenky len tri pracovné dni pritom nebolo možné spravodlivo požadovať, aby vystaviteľa zmenky znovu v tomto krátkom čase kontaktoval. Podľa čl. I § 17 ods. 1 zákona zmenkového a šekového žalovaný tvrdil, že terajší majiteľ zmenky (žalobca) pri nadobúdaní zmenky konal vedome na škodu dlžníka. Súd prvej inštancie však uzavrel, že z vykonaného dokazovania nevyplýva záver o vedomosti žalobcu o možnosti využiť zmenku na škodu žalovaného v čase indosovania zmenky a o takomto úmysle žalobcu pri jej nadobúdaní. Nedbanlivosť žalobcu spočívajúca v tom, že pri vynaložení patričného úsilia mohol už pri nadobúdaní zmenky zistiť, že žalovaný je nepriamym zmenkovým dlžníkom, nepostačuje na pripustenie kauzálnych námietok. Vo vzťahu k námietke žalovaného o šikanóznom výkone práva žalobcom, keď si v rozpore s dobrými mravmi z titulu zmenky v skutočnosti uplatňuje kompenzáciu za nevymožiteľné úverové pohľadávky, konajúci súd uviedol, že vzhľadom na povahu zákona zmenkového a šekového ako lex specialis by posúdenie zmenkovo-právneho vzťahu podľa § 3 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Obč. zákonník“), v resp. § 265 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov prichádzalo do úvahy len vtedy, ak by zákon zmenkový a šekový neobsahoval výslovnú úpravu, ktorou sa zneužitie práva sankcionuje. Ak majiteľ zmenky konal pri nadobúdaní zmenky vedome na škodu dlžníka, poskytuje zákon zmenkový a

šekový dlžníkovi ochranu tým, že mu umožňuje brániť sa proti zaplateniu zmenky aj námietkami, vyplývajúcimi z mimozmenkových vzťahov. Výkon práva v rozpore so zásadou ekvity je podľa čl. I § 17 ods. 1 zákona zmenkového a šekového právne významný len v prípade, ak týmto spôsobom konal majiteľ zmenky pri jej nadobúdaní a prípadné zneužitie práva, ku ktorému došlo neskôr, už nemá na povinnosť dlžníka zmenku zaplatiť žiaden vplyv. Zmenkový záväzok je nesporný záväzok a keďže v konaní nebolo preukázané, že by z dôvodov uvedených v námietkach žalovaný nemal povinnosť zmenku zaplatiť, ponechal súd zmenkový platobný rozkaz v platnosti.

5. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podal odvolanie žalovaný z dôvodov podľa § 205 ods. 2 písm. b/, d/ a f/ zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O. s. p.“). Žalovaný považoval rozhodnutie súdu prvej inštancie za nedostatočne odôvodnené v časti vyhodnotenia kauzálnych námietok žalovaného ako neprípustných, keď súd uzavrel, že z vykonaného dokazovania nevyplýva vedomé konanie žalobcu na úkor žalovaného pri nadobúdaní zmeniek. Podľa názoru žalovaného žalobca vedel, že uplatnenie zmenky voči žalovanému spôsobí žalovanému škodu a s týmto vedomím zmenku nadobudol a vyplnil. Z rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyplýva, že skutočnosť, či majiteľ zmenky konal pri jej nadobúdaní vedome na škodu dlžníka je možné vyvodiť výlučne len z nepriamych dôkazov, ktorými sa súd prvej inštancie nezaoberal. Ďalej vytkol súdu prvej inštancie nesprávne vyhodnotenie vykonaných dôkazov, ktoré posudzoval len izolovane, jednotlivo, formálne, nie v ich vzájomnej súvislosti a v hlbšom kontexte. Rovnako žalovaný nepovažuje za správny právny názor prvoinštančného súdu, podľa ktorého na zmenkovo-právny vzťah nemožno aplikovať § 3 Obč. zákonníka, keďže čl. I § 17 zákona zmenkového a šekového nenahrádza a ani nelimituje súkromnoprávnu zásadu ekvity. Žalovaný zároveň označil uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. Obdo/19/2014 (žalovaný zrejme chcel uviesť 2Obdo/19/2014, pozn. dovolacieho súdu) s poukazom na právne závery súvisiace s prejednávanou vecou v ňom vyslovené, s ktorými sa podľa názoru žalovaného súd prvej inštancie nevysporiadal, a to aj napriek jeho predloženiu žalovaným súdu už v prvoinštančnom konaní. Zákom č. 438/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, došlo k novelizácii čl. I § 17 zákona zmenkového a šekového, čím bolo umožnené žalovanému zo zmenky, ak jeho zaviazanosť zo zmenky vznikla v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou, robiť vždy majiteľovi zmenky námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo k predošlým majiteľom. Podľa názoru žalovaného sa pritom novelizácia uvedeného ustanovenia vzťahuje aj na už prebiehajúce zmenkové spory, keďže neboli prijaté žiadne prechodné ustanovenia. Je preto povinnosťou konajúceho súdu prihliadať ex offio na neprijateľné zmluvné podmienky alebo rozpor s dobrými mravmi. Súd prvej inštancie navyše nevyslovil v akom rozsahu ponecháva zmenkový platobný rozkaz v platnosti, čo je podľa názoru žalovaného procesným pochybením vyplývajúcim z ust. § 175 ods. 4 O. s. p. Na základe uvedeného žalovaný odvolaciu súdu navrhol, aby napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že zmenkový platobný rozkaz v plnom rozsahu zruší.

6. Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu žalovaného uviedol, že žalovaný žiadnym spôsobom nepreukázal vedomé konanie žalobcu na škodu žalovaného. Ďalej poukázal na tú skutočnosť, že prvotne si uplatňoval svoj nárok z postúpených pohľadávok voči konkrétnym dlžníkom a až následne, keď jeho nárok nebol uspokojený týmto spôsobom a uvedomil si účinky indosamentu, uplatnil svoje nároky zo zmenky aj voči žalovanému. Podľa jeho názoru tento spor nie je spotrebiteľským, ale zmenkovým sporom, keďže zaviazanosť zo zmenky vznikla na základe garančného účinku indosamentu a nie v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou. Žalobca a ani žalovaný nie sú spotrebiteľmi a ani jeden z nich nie je slabšou stranou, preto nie je na mieste dovoľávať sa právnej ochrany určenej výlučne pre spotrebiteľa ako fyzickú osobu. Keďže zmenka bola vyhotovená samotným žalovaným, ktorý ju predložil vystaviteľovi na podpis a týmto podpisom podmieňoval poskytnutie úveru, je logicky vylúčené, aby sa domáhal neplatnosti takejto zmenky, ktorú žalovaný sám predtým považoval za platnú. Preto navrhol, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil.

7. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 31. mája 2017, č. k. 3CoZm/28/2017-242 odvolaním napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil a žalobcovi priznal

nárok na náhradu trov odvolacieho konania vo výške 101,25 eur. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie, preto naňho v zmysle § 219 ods. 2 O. s. p. v podrobnostiach poukázal. Zmenka je stále bez ohľadu na jej funkcie, dokonalým, abstraktným, skriptúrnym cenným papierom, ktorého oprávnený majiteľ nie je povinný preukazovať dôvod ani výšku pohľadávky. Súd prvej inštancie vec správne právne posúdil, keď konštatoval, že zmenka bola predložená oprávneným majiteľom, ktorý svoj nárok preukázal nepretržitým radom indosamentov a zároveň preukázal splnenie povinností podľa zákona zmenkového a šekového. Pri nadobudnutí zmenky rubopisom od prechádzajúceho majiteľa LICITOR factoring, s.r.o., prechádzajú na nového majiteľa zmenky všetky zmenkové práva, vrátane práva vyplniť blanco zmenku. Žalobca preukázal, že zmenkovému dlžníkovi zaslal výzvu na zaplatenie zmenky, na základe ktorej ale dlžná suma zaplatená nebola, preto bol žalobca oprávnený uplatniť svoj nárok voči indosantovi. Žalovaný opomenul vylúčiť svoj garančný záväzok za zmenku, preto ďalšie kroky žalobcu boli oprávneným výkonom jeho veriteľského práva k zmenke. Žalobca predložením rozhodcovského rozsudku, ktorým bola priznaná kauzálna pohľadávka zabezpečená zmenkou, preukázal oprávnenosť výšky sumy vyplnenej na zmenke. Jedinou teoreticky možnou obranou žalovaného boli v tomto prípade kauzálne námietky, avšak pripustenie týchto námietok závisí od schopnosti dlžníka preukázať vedomé alebo hrubo nedbanlivostné konanie na škodu dlžníka pri jej nadobúdaní majiteľom zmenky (žalobcom). Žalovaný túto skutočnosť v konaní nepreukázal, keď samotný žalovaný bol prvý, kto zmenku rubopisoval bez vylúčenia garančného účinku a následné rubopisy kopirovali spôsob prevodu zavedený prvým indosantom. Žalovaný ako podnikateľ vykonávajúci svoju činnosť v bankovom sektore, mal mať znalosť o takýchto nuansách zmenkového práva a pri rubopisovaní zmenky mal možnosť svoj garančný účinok vylúčiť. Postup žalobcu, ktorý najprv vymáhal kauzálne pohľadávky, nevedomujúc si, že disponuje zmenkami, z ktorých je zviazaný nielen zmenkový dlžník ako fyzická osoba s neistou bonitou, ale aj finančne schopný indosant, svedčí o jeho dobromyseľnosti. Z odvolateľom predložených rozhodnutí Krajského súdu v Košiciach, ako aj Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, žiadnym spôsobom nevyplýva, že by sudy dávali argumentácii žalovaného za pravdu. Najvyšší súd Slovenskej republiky prijal dovolanie žalovaného z procesného dôvodu, ktorým bolo nedostatočné odôvodnenie rozsudku krajského súdu, pritom sa nezaoberal hmotnoprávnou stránkou veci. V posudzovanej veci sa súd prvej inštancie v rámci odôvodnenia zaoberal podrobne námietkami žalovaného, preto sa tento súd uvedenej vady nedopustil. Záväzok žalovaného nevznikol v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou, ale ex lege z titulu garančného účinku indosamentu. Žalovaný spotrebiteľom nie je, preto by bolo v rozpore s dobrými mravmi priznať mu ochranu prislúchajúcu spotrebiteľom. Nie je pritom rozhodujúci ani dôvod, pre ktorý bola zmenka indosovaná, ani či sa tak stalo za odplatu. Vylúčiť zodpovednosť za zaplatenie alebo prijatie zmenky bolo možné výslovnou doložkou a skutočnosť, že tak žalovaný opomenul urobiť, znamená jeho povinnosť znášať následky, ktoré zákon spája s neuvedením doložky sine obligo. Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil.

8. Žalovaný podal proti rozsudku odvolacieho súdu dovolanie. Prípustnosť dovolania žalovaný odvodzuje od ust. § 420 písm. f/ zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C. s. p.“) a ust. § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. Naplnenie dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ C. s. p. vidí odvolateľ v nedostatočnom odôvodnení čiastkových záverov dovolaním napadnutého rozhodnutia, keďže odvolací súd sa nevysporiadal s podstatnými odvolacími námietkami žalovaného a odvolací súd len zopakoval a v podrobnostiach poukázal na odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie. Odvolací súd zároveň nerešpektoval závery Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyslovené v rozhodnutí sp. zn. 2Obdo/19/2014, ktoré bolo už v rámci odvolacieho konania predložené konajúcemu súdu žalovaným, a tým sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Poukázal aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Obdo/4/2013, s ktorého závermi sa odvolací súd rovnako nevysporiadal. Podľa názoru žalovaného aj v tejto veci sudy nedostatočne odôvodnili namietané nesprávne posúdenie kauzy zo zmenky ako prostriedku na zabezpečenie záväzkov a nevenovali pozornosť námietke žalovaného o konaní žalobcu majúcom znaky šikanózneho výkonu práv a rozporu s poctivým obchodným stykom. Povaha zmenky ako spotrebiteľskej rovnako nebola predmetom dostatočného skúmania, v dôsledku čoho, sa sudy nezaoberali ani platnosťou zmenky. Zmenka má vo vzťahu k postúpenej pohľadávke povahu zabezpečovacieho prostriedku, pričom jedným z limitov riadneho uplatnenia zabezpečovacej zmenky je fakt, že sa majiteľ nesnaží jej uplatnením získať plnenie od

osoby, na ktoré nemá v kauzálnom vzťahu právo. Uplatnenie zmenky voči žalovanému má teda podľa názoru žalovaného povahu zneužitia tejto zmenky na škodu žalovaného. Z vykonaného dokazovania pred súdom prvej inštancie jednoznačne vyplýva, že žalobca sa pri nadobudnutí zmenky dopustil vedomého konania na škodu žalovaného, preto sú kauzálne námietky žalovaného prípustné. Odvolací súd námietky žalovaného vo vzťahu k absencii kauzy zmenky žiadnym spôsobom vo svojom rozhodnutí nezohľadnil. Súd prvej inštancie podľa názoru dovolateľa nesprávne postupoval, keď za účelom zistenia prípadného vedomého konania žalobcu pri nadobúdaní zmenky na škodu žalovaného sa snažil nájsť len priamy dôkaz o takomto úmysle žalobcu, pričom dôkaz dostatočnej kvality môže a má vyplývať pre súd z množstva nepriamych dôkazov a jasných súvislostí. Keďže žalobca má vo svojom predmete podnikania faktoring a forfaiting, ide o osobu podnikajúcu v oblasti vymáhania dlhových, od ktorej možno očakávať zvýšenú mieru odbornej starostlivosti pri nadobúdaní pohľadávok aj zmeniek, z čoho vyplýva aj skutočnosť, že v čase nadobúdaní zmeniek žalobca o kauzálnych okolnostiach namietaných žalovaným vedieť musel. Súd prvej inštancie podľa názoru žalovaného vyhodnotil vykonané dôkazy v rozpore s § 132 O. s. p., keď ich posudzoval izolovane, jednotlivo a formálne. Ustanovenie čl. I § 17 zákona zmenkového a šekového nenahrádza a ani nelimituje súkromnoprávnu zásadu ekvity, prejavenu napríklad v ust. § 3 Obč. zákonníka, zmenka pritom nie je právnym inštitútom vytrhnutým z kontextu právneho poriadku požívajúcim privilegium presahovať hranice dobrých mravov v súkromnoprávných vzťahoch. Žalobca pod zámienkou zmenky uplatňuje voči žalovanému kompenzáciu nevyožiteľnosti úverových pohľadávok voči úverovým dlžníkom, a to aj napriek vedomosti o vylúčení takejto zodpovednosti na strane žalovaného a tým zneužíva inštitút zmenkového práva na získanie plnenia od žalovaného, ktoré mal vymáhať len od úverových dlžníkov. Dovoláním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu navyše môže spôsobiť, že žalobca získa totožné plnenie dvakrát, pod zámienkou dvoch nezávislých titulov. Je povinnosťou súdu v každom štádiu konania bez výnimky ex offio skúmať, či jeho predmetom nie je spotrebiteľský vzťah a preto súdy nezákonne ignorovali aj povinnosť im vyplývajúcu zo zákona posudzovať spotrebiteľskú zmluvu z pohľadu jej možnej neplatnosti. Bolo potrebné, aby konajúci súd skúmal, či dohoda o vyplňovaní práve k zmenke je dostatočne zrozumiteľná a či je vôbec platná, a to bez ohľadu na to, či uvedené namietal žalovaný a rovnako bez ohľadu na koncentračnú zásadu aj v zmenkových sporoch. Na základe novelizácie čl. I § 17 zákona zmenkového a šekového zákonom č. 438/2015 Z. z., ak je žalovaný zo zmenky ten, koho zaviazanosť zo zmenky vznikla v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou, možno majiteľovi robiť námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo k predošlým majiteľom vždy. Keďže uvedená novelizácia nemá žiadne prechodné ustanovenia, je priamo aplikovateľná od jej účinnosti, teda od 23. decembra 2015. Uvedené novelizované znenie mal preto odvolací súd aplikovať a prihliadať na námietky žalovaného vznesené v doterajšom konaní. Nie je možné posudzovať platnosť zmenky osobitne podľa toho, či sa práva z nej uplatňujú voči vystaviteľovi alebo voči indosantovi. Ak je zmenka neplatná, pretože nie je vystavená v súlade s právnymi predpismi na ochranu spotrebiteľa, tak na túto neplatnosť má súd prihliadať aj v konaní, ktoré sa vedie proti indosantovi, a to aj z dôvodu, že podľa čl. I § 49 zákona zmenkového a šekového má indosant právo v prípade jej vyplatenia vymáhať od vystaviteľa zmenky (spotrebiteľa) celú sumu, ktorú zaplatil. Žalovaný považuje dovoláním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu za arbitrárne, ústavne nekonformné a nezákonné a zdôvodnenie takéhoto rozhodnutia za formalistické. Navrhuje dovolaciemu súdu, aby napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie zmenil tak, že zmenkový platobný rozkaz v celom rozsahu zruší a žalobcu zaviazá zaplatiť žalovanému náhradu trov prvoinštančného, odvolacieho, ako aj dovolacieho konania.

9. K dovolaniu žalovaného doručil súdu svoje vyjadrenie žalobca. Vo vzťahu k dovolacím námietkam žalovaného uviedol, že žalovaný v dovolaní neuviedol žiaden konkrétny nesprávny procesný postup súdu, ktorým by bolo žalovanému znemožnené, aby uskutočňoval mu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolateľom označené rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky nespádajú podľa názoru žalobcu pod ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu. Navyše v súlade s § 422 ods. 1 písm. a/ C. s. p., nie je dovolanie podľa § 421 ods. 1 C. s. p. prípustné, keďže sporné peňažné plnenie nedosahuje výšku desaťnásobku minimálnej mzdy. Žalovaný po doručení rozhodnutia odvolacieho súdu navyše žalovanú sumu žalobcovi zaplatil a v dovolaní nežiadal odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia. Dovolaciemu súdu navrhuje, aby dovolanie žalovaného odmietol.

10. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolacích (§ 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu konajúca zamestnancom v súlade s ust. § 429 ods. 2 písm. b/ C. s. p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 veta pred bodkočiarkou C. s. p.) dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je potrebné odmietnuť, pretože smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné (§ 447 písm. c/ C. s. p.).

11. Dovolanie je možné považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie, dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nemôže byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (porovnaj napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/113/2012, 2Cdo/132/2013, 3Cdo/18/2013, 4Cdo/280/2013, 5Cdo/275/2013, 6Cdo/107/2012, 7Cdo/92/2012). Úspech každého dovolania je vždy podmienený (primárnym) záverom dovolacieho súdu, že tento mimoriadny opravný prostriedok je procesne prípustný a až následným (sekundárnym) záverom dovolacieho súdu, že dovolanie je aj opodstatnené. Pokiaľ dovolací súd nedospeje k uvedenému (primárnemu) záveru, platná právna úprava mu nedovoľuje postúpiť v dovolacom konaní ďalej a pristúpiť k vecnému posúdeniu napadnutého rozhodnutia a konania, v ktorom bolo vydané. Ak preto dovolací súd dospeje k záveru, že dovolanie je procesne neprípustné, musí tento opravný prostriedok odmietnuť bez toho, aby sa zaoberal správnosťou napadnutého rozhodnutia. Na posúdenie otázky prípustnosti dovolania je pritom zásadne príslušný dovolací súd (IV. ÚS 238/07, IV. ÚS 163/08). Ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť mimoriadneho opravného prostriedku dovolateľa pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho (dokonca) prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu druhej sporovej strany.

12. Dovolateľ odvodzuje prípustnosť podaného dovolania súčasne z ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p., ako aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. Otázka kumulácie dôvodov prípustnosti dovolania bola pôvodne riešená uznesením veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 19. apríla 2017, sp. zn. 1VCdo/2/2017, ktorý vyslovil právny názor záväzný pre senáty najvyššieho súdu (§ 48 ods. 3 veta prvá C. s. p.) vylučujúci kumuláciu dôvodov prípustnosti dovolania podľa § 420 a § 421 C. s. p. V čase rozhodovania dovolacieho súdu však už uvedený právny názor bol prekonaný uznesením veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 21. marca 2018 sp. zn. 1VCdo/1/2018, ktorý kumuláciu označil za prípustnú. K totožnému právnemu záveru dospel aj Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení z 25. apríla 2018, sp. zn. Plz. ÚS 1/2018. Z uvedených dôvodov dovolací súd pristúpil k skúmaniu podmienok prípustnosti dovolania uplatnených žalovaným podľa ust. § 420 písm. f/ C. s. p., ako aj podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p..

13. K dovolateľom uvádzanej vade zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ C. s. p. najvyšší súd konštatuje, že dovolacie námietky sú totožné s námietkami, ktoré boli už predmetom dovolacieho prieskumu v skôr vydaných rozhodnutiach (viď sp. zn. 3Obdo/15/2017, 3Obdo/46/2017, 3Obdo/57/2017, 4Obdo/48/2017) a na záveroch v nich vyslovených zotrváva.

14. Ak žalovaný v dovolaní namieta vadu v zmysle ustanovenia § 420 C. s. p., musí v dovolaní jednoznačne uviesť, ktorou z väd zmätočnosti uvedenej pod písm. a/ až f/ je podľa jeho názoru rozhodnutie odvolacieho súdu, resp. konanie, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, poznačené a zároveň je jeho povinnosťou podľa § 431 ods. 2 C. s. p. uviesť, v čom konkrétne táto vada spočíva. Iba ak sú tieto podmienky splnené, môže dovolací súd pristúpiť k preskúmaniu, či je dovolateľom tvrdený dovolací dôvod aj skutočne daný. Ak v dovolaní nie je jednoznačne uvedené, v čom konkrétne spočíva tvrdená vada zmätočnosti, dovolací súd nie je oprávnený nahrádzať pasivitou dovolateľa, resp. nahrádzať úkony, ktoré bol povinný uskutočniť jeho právny zástupca ako osoba znalá práva a hľadať v texte dovolania, prípadne v predloženej spise, čo by prípadne mohlo predstavovať vadu zmätočnosti podľa ustanovenia § 420 C. s. p.. Uvedené znamená, že nepostačuje, ak v rámci textu dovolania dovolateľ skonštatuje, že podľa jeho názoru je nejaký čiastkový záver odvolacieho súdu nepreskúmateľný, prípadne arbitrárny, avšak neuvedie, že týmto konkrétnym postupom odvolacieho súdu malo, resp. mohlo dôjsť k naplneniu dovolacieho dôvodu v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p..

15. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd konštatuje, že preskúvanie žalovaným vymedzeného dovolacieho dôvodu (a súčasne dôvodu prípustnosti dovolania) podľa § 420 písm. f/ C. s. p. je v zmysle kvalitatívnej stránky dovolania možné iba v časti, v ktorej žalovaný namietal, že odvolací súd nepostupoval spôsobom uvedeným v zrušujúcich uzneseniach najvyššieho súdu v identických sporoch a v časti, kde žalovaný namietal, že odvolací súd nesprávne a nezákonne neaplikoval ustanovenie čl. I § 17 zákona zmenkového a šekového v znení zákona č. 438/2015 Z. z., v dôsledku čoho nepripustil kauzálne námietky žalovaného.

16. Vo vzťahu k námietke žalovaného, podľa ktorej odvolací súd nepostupoval spôsobom uvedeným v ním predložených uzneseniach najvyššieho súdu sp. zn. 2Obdo/19/2014 a 1Obdo/4/2013, dovolací súd uvádza, že pri záväznosti iných súdnych rozhodnutí, je potrebné rozlišovať medzi kasačnou a precedenčnou viazanosťou súdu rozhodnutím nadriadeného súdu s prihliadnutím na čl. 2 ods. 2 základných zásad Civilného sporového poriadku a s poukazom na § 393 ods. 3 C. s. p. V posudzovanej veci sa nejedná o kasačnú záväznosť, keďže žalovaný sa domáha záväznosti odvolacieho súdu rozhodnutím najvyššieho súdu, ktoré bolo vydané v inej veci.

17. Rovnako sa nejedná ani o precedenčnú záväznosť, pre ktorú je typické to, že pri nej existuje možnosť súdu nižšej inštancie nepodriaďiť sa právnomu názoru vyššej inštancie vtedy, keď, reflektujúc na právne závery vyššieho súdu vyslovené v inej právnej veci, náležite v dobrej viere vysvetlí svoj právny odklon, predostrie svoje konkurujúce úvahy a začne s judikátom najvyššieho súdu zmysluplný právny dialóg, v rámci ktorého polemizuje s právnymi názormi vyššieho súdu a vysvetlí, prečo svoj právny názor považuje za lepšie zodpovedajúci podstate prejednávanej veci (viď uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/12/2016 zo dňa 31.03.2016.). Pre judikát (t. j. publikované rozhodnutie) je významný aj osobitný proces v podobe jeho prijatia kolégiom najvyššieho súdu a jeho publikovanie v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka“), ktoré mu priznáva osobitný význam. Výklad, ktorý sa podáva v publikovanom judikáte, nie je síce právne záväzný, ale fakticky má vysokú vecnú autoritu. I keď judikatúra najvyššieho súdu nie je formálne záväzná, ipso iure normatívnu silu má, a to tak vo vertikálnej línii (voči súdom nižšej inštancie), ako aj v horizontálnej línii medzi jednotlivými senátmi a kolégiami najvyššieho súdu navzájom (viď uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/136/2016 zo dňa 18.10.2016).

18. K dovolateľom označeným rozhodnutiami najvyššieho súdu sp. zn. 2Obdo/19/2014 a 1Obdo/4/2013 je potrebné uviesť, že v týchto prípadoch bola prípustnosť a dôvodnosť dovolania založená na nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu z dôvodu nedostatočného odôvodnenia tohto rozhodnutia. Pokiaľ žalovaný tvrdí, že najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 2Obdo/19/2014 vyslovil právny záver týkajúci sa hmotnoprávneho charakteru zmienok indosovaných žalovaným, toto tvrdenie je nesprávne. V uvedenom rozhodnutí najvyšší súd len podotkol, že sa mu z obsahu spisu javí, že v danom prípade by mohlo ísť o spotrebiteľskú zmenku. Neuviedol však pre nižšie súdy záväzný právny záver, že sa skutočne jedná o spotrebiteľskú zmenku, z akých dôvodov k takémuto záveru dospel a aké to vyvoláva právne následky. Najvyšší súd v druhom rozhodnutí označenom dovolateľom sp. zn. 1Obdo/4/2013 sa o povahe zmenky vyplývajúcej zo spotrebiteľskej zmluvy, pripúšťajúcej kauzálne námietky, vôbec nezmienil. V uvedených rozhodnutiach najvyššieho súdu, na ktorých zakladá žalovaný prípustnosť a dôvodnosť svojho dovolania bolo zistené procesné pochybenie odvolacieho súdu, majúce za následok nepreskúmateľnosť rozhodnutia. Je však nevyhnutné konštatovať, že ide o rozhodnutia vydané v iných veciach (aj keď obdobných), v ktorých bola zistená vada zmätočnosti vzťahujúca sa však len na rozhodnutia vydané v týchto veciach, neopodstatňujúca záver o výskyte takéhoto pochybenia odvolacieho súdu aj v prejednávanej veci.

19. Odvolací súd sa s argumentáciou žalovaného dostatočne vysporiadal, keď aj v prvom odseku na strane 17 odôvodnenia rozhodnutia uviedol, že vo veci sp. zn. 2Obdo/19/2014 bolo prijaté dovolanie z procesného dôvodu a dovolací súd sa nezaoberal hmotnoprávnou stránkou veci. Namietaného nedostatku odôvodnenia, ktorý akceptoval v tejto veci najvyšší súd ako dôvod dovolania, sa súd prvej inštancie v tejto veci nedopustil. Postup odvolacieho súdu vzhľadom na uvedené nemožno považovať za

rozporný s právom na spravodlivý proces. Rozhodnutie sp. zn. 1 Obdo/4/2013 bolo žalovaným označené až v dovolaní, v rámci odvolacích námietok na toto rozhodnutie žalovaný nepoukázal.

20. Za nedôvodnú vyhodnotil dovolací súd aj námietku žalovaného týkajúcu sa nesprávneho a nezákonného aplikovania ustanovenia čl. I § 17 zmenkového a šekového zákona. Dovolací súd poukazuje na odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu, v ktorom krajský súd skonštatoval, že žalovanému neprislúcha ochrana pred zneužívaním spotrebiteľskej zmenky, keďže záväzok žalovaného nevznikol v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou, ale vznikol ex lege z titulu garančného účinku indosamentu, ktorý vyhotovil bez vylúčenia garancie. Keďže žalovaný sám spotrebiteľom nie je, bolo by v príkrom rozpore s dobrými mravmi, pokiaľ by sa úspešne domáhal nárokov na právnu ochranu, aké prislúchajú len subjektom, ktoré sú spotrebiteľmi. Odvolací súd vo svojom rozhodnutí reagoval na podstatné odvolacie námietky žalovaného, pričom za porušenie základného práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a naplnenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 420 písm. f/ C. s. p. nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv žalovaného (viď napr. I. ÚS 673/2014, II. ÚS 27/2008, III. ÚS 167/2013). Iba samotná skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

21. Rozhodnutie odvolacieho súdu spĺňa zákonné požiadavky na neho kladené v súlade s § 220 ods. 2 C. s. p. a § 387 ods. 2 C. s. p., keď odvolací súd nad rámec odkazu na odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie zaujal stanovisko aj k odvolacím námietkam žalovaného a doplnil vlastnú argumentáciu zdôrazňujúcu správnosť potvrdzovaného rozhodnutia. Je pritom potrebné zdôrazniť, že odôvodnenia rozhodnutí súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu nie je možné posudzovať izolovane (viď napr. II. ÚS 78/05, IV. ÚS 489/2011, III. ÚS 264/08), keďže konanie pred súdom prvej inštancie a odvolacie konanie tvoria z hľadiska predmetu konania jeden celok. Dovolací súd preto konštatuje, že vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ zakladajúcu prípustnosť (ako aj dôvodnosť) dovolania nezistil.

22. Vo vzťahu k prípustnosti dovolania dovolateľom odvodzovanej z ust. § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. je potrebné uviesť, že prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 C. s. p. je limitovaná ust. § 422 ods. 1 C. s. p., ktoré vylučuje dovolací prieskum v sporoch, ktorých predmetom je výlučne peňažné plnenie v určitej výške. Aplikujúc uvedenú právnu normu na posudzovanú vec je potrebné konštatovať, že predmetom tohto sporu je peňažné plnenie vo výške 2 390,35 eur s príslušenstvom, pričom desaťnásobok minimálnej mzdy určený v súlade s ust. § 422 ods. 2 C. s. p. sa rovná sume 3 520,- eur (nariadenie vlády č. 321/2013 Z. z. ktorým sa ustanovuje suma minimálnej mzdy na rok 2014). V súlade s § 422 ods. 1 písm. a/ C. s. p. je preto prípustnosť dovolania podľa ust. § 421 ods. 1 C. s. p. vylúčená.

23. Vzhľadom na vyššie uvedené, dospel dovolací súd k záveru, že v konaní pred odvolacím súdom nedošlo k dovolateľom namietanej vade zmätočnosti uvedenej v ustanovení § 420 písm. f/ C. s. p. a prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. vylučuje ust. § 422 ods. 1 písm. a/ C. s. p.. Preto najvyšší súd dovolanie žalovaného odmietol ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné podľa ustanovenia § 447 písm. c/ C. s. p.. So zreteľom na odmietnutie dovolania sa najvyšší súd nezaoberal napadnutým rozhodnutím z hľadiska jeho vecnej správnosti.

24. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C. s. p.). O výške náhrady trov konania žalovaného rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 C. s. p.).

25. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.